Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета за изменение на Регламент (ЕО) № 861/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 11 юли 2007 г. за създаване на европейска процедура за искове с малък материален интерес и Регламент (ЕО) № 1896/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2006 г. за създаване на процедура за европейска заповед за плащане“

COM(2013) 794 final — 2013/0403 (COD)

(2014/C 226/08)

Докладчик: **Reine-Claude Mader**

На 9 декември 2013 г. Европейският парламент и на 16 декември 2013 г. Съветът решиха, в съответствие с член 304 от Договора за функционирането на Европейския съюз, да се консултират с Европейския икономически и социален комитет относно

„Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета за изменение на Регламент (ЕО) № 861/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 11 юли 2007 г. за създаване на европейска процедура за искове с малък материален интерес и Регламент (ЕО) № 1896/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2006 г. за създаване на процедура за европейска заповед за плащане“

COM(2013) 794 final — 2013/0403 (COD).

Специализирана секция „Единен пазар, производство и потребление“, на която беше възложено да подготви работата на Комитета по този въпрос, прие своето становище на 11 март 2014 г.

На 497-ата си пленарна сесия, проведена на 25 и 26 март 2014 г. (заседание от 25 март 2014 г.), Европейският икономически и социален комитет прие настоящото становище със 128 гласа „за“, 2 гласа „против“ и 1 глас „въздържал се“.

1. **Заключения и препоръки**

1.1 Европейският икономически и социален комитет (ЕИСК) се запозна подробно с предложението за регламент, което трябва да улесни достъпа до правосъдие при презграничните дела и по този начин да допринесе за увеличаване на презграничния търговски обмен.

1.2 Подкрепя разширяването на приложното поле на процедурата чрез увеличаване на горната граница на стойността на иска на 10 000 EUR и разширяване на определението за „презгранични дела“, което дава повече свобода на действие на потребителите и на МСП за използване на процедурата.

1.3 ЕИСК одобрява въведеното с регламента ограничаване на процесуалните разноски, тъй като те реално възпират потребителите и малките предприятия да започнат процедура. Препоръчва, обаче, да се даде ясно определение на „процесуални разноски“, за да може мярката да бъде ефективна.

1.4 Отбелязва със задоволство, че с регламента се запазва изпълнителната сила на полученото решение, без да е необходима декларация за изпълняемост (екзекватура).

1.5 ЕИСК счита, че успехът на европейската процедура за уреждане на искове с малък материален интерес зависи освен от увеличаването на горната граница на стойността на иска и от опростяването и улесняването на действията, свързани с процедурата.

1.6 Комитетът отбелязва волята на Комисията да насърчи използването на новите технологии, въпреки че този подход се различава от твърдо установените практики и ще окаже въздействие върху работата на съдебните органи, а и въвеждането му изглежда все още трудно приложимо във всички съдилища.

1.7 Счита при все това, че трябва да бъдат подкрепени всички пътища и средства, които облекчават действията на страните, при условие че не се вреди на ефективното упражняване на правата на защита на страните, нито на прилагането на основните принципи на гражданскопроцесуалното право, признати от всички държави членки. Посочва, че тези технологии могат да бъдат използвани само със съгласието на страните и приветства този подход.

1.8 Във връзка с това ЕИСК си задава въпроса за възможните процедури за обжалване в рамките на регламента относно исковете с малък материален интерес.

1.9 ЕИСК подчертава също така необходимостта да се следи за спазване на сигурността и поверителността на обмена на документи по електронен път по време на съдебното производство.

1.10 Комитетът настоява върху необходимостта да се предвиди помощ за потребителите и малките и средните предприятия по време на цялата процедура, още повече че процесуалното представителство от адвокат не е задължително. Тази помощ предполага да бъдат отделени средства, включително и финансови.

1.11 В този контекст счита, че организациите на потребители, европейските потребителски центрове и професионалните федерации, които имат опит в тази област, могат да играят положителна роля в предоставянето на помощ и информирането за съществуването на такава процедура.

1.12 ЕИСК подчертава, че поставена цел за насърчаване на решаването на спорове с малък материален интерес може да бъде постигната само ако съответната информация бъде разпространена от различните участници сред съдилищата или правораздавателните органи и правните учебни заведения ([1]).

1.13 Освен това ЕИСК счита, че за да бъде ефективна процедурата, са необходими ясни и разбираеми за всички формуляри. Използването на официалния език на държавата на страните по делото, включително за провеждане на процедурата, по-конкретно изслушването, е едно от ключовите условия. Това изискване не трябва да се ограничава с превода на формулярите, тъй като съществува риск да бъдат нарушени членове 47 и 48 от Хартата за основните права на Европейския съюз относно правото на ефективни правни средства за защита и правото на защита.

1.14 ЕИСК отбелязва, че представените аргументи относно принципа на субсидиарност и пропорционалност са положителен принос към дебата за въвеждане на европейски колективен иск.

2. **Въведение**

2.1 Целта на предложението на Комисията е да се доближи до гражданите, потребителите и МСП, като улесни достъпа им до правосъдие и им вдъхне повече доверие, за да използват възможностите, предлагани от единния пазар.

2.2 То се вписва в 12-те конкретни мерки, изложени във „Втория доклад за гражданството на ЕС“, целящи да подпомогнат европейските граждани в упражняването на правата им, например чрез решаването на споровете, възникнали във връзка с пазаруването през граница.

2.3 Тази инициатива се препоръчва в Европейската програма за потребителите и в *Small Business Act*, за да се подобри спазването на правата на потребителите и на МСП.

2.4 Благодарение на придобития опит след влизането в сила на Регламент (ЕО) № 861/2007 ([2]), допълващ обичайните национални процедури за събиране на вземанията, и след проведени редица консултации, Комисията предлага да се опрости още повече процедурата, да се намалят съдебните разноски и процедурата да бъде по-пригодена към нуждите на потребителите, но и на малките и средните предприятия.

2.5 Европейската процедура за искове с малък материален интерес, въведена с Регламент (ЕО) № 861/2007, има няколко основни аспекта:

— прилага се за презгранични дела, които не надвишават 2 000 EUR към момента на получаване на иска;

— ищецът трябва да използва формуляр „А“, който да изпрати на компетентния съд или правораздавателен орган по пощата или по друг начин за комуникация, допустим в държавата членка, където е открито производството;

— формуляр, който включва описание на доказателствените елементи и при необходимост доказателства;

— процедурата по принцип е писмена, освен ако съдията не реши друго;

— процесуалното представителство на страните е възможно, но не е задължително;

— съдът по принцип трябва да се произнесе в 30-дневен срок от устното изслушване на страните или след като е получил всички сведения, необходими за произнасянето на решението.

2.6 Постановеното от съдията решение има изпълнителна сила и се признава в държавите членки. По искане на една от страните компетентният съд или правораздавателен орган трябва да издаде, без допълнителни разходи, удостоверение за наличието на решението.

([1]) Университети, центрове за обучение на адвокатите, училища за магистрати и др.

([2]) Регламент (СЕ) 861/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 11.7.2007 г. за създаване на европейска процедура за искове с малък материален интерес (ОВ L 199, 31.7.2007 г., стр.1).

2.6.1 Както беше предвидено в регламента от 2007 г., Комисията извърши оценка преди 1 януари 2014 г., като счита първите резултати за окуражителни, защото, според нея, използването на процедурата намалявало разходите с 40 %, а средният срок за разглеждане на споровете от 2 години на 5 месеца ([3]).

2.7 При все това Комисията счита, че производството ще бъде още по-ефективно, ако горната граница на стойността на иска се увеличи, което ще даде възможност на МСП също да използват този инструмент.

3. **Предложение на Комисията**

3.1 Комисията предвижда два големи пакета с мерки: първите, със стриктно правен характер, а вторите — по-практически, насочени към намаляване на съдебните разноски.

3.2 Мерки от правен характер

3.2.1 Целта на първата от предвидените мерки е да се увеличи горната граница на стойността на иска от 2 000 на 10 000 EUR, за да могат МСП да използват тази процедура, която е само факултативна.

3.2.2 Втората мярка е насочена към разширяване на определението за презгранични дела, за да може регламентът да обхване всички дела с презграничен елемент, включително такива, които касаят граждани на трети държави.

3.3 Практически мерки

3.3.1 За да се намалят разходите, Комисията предлага да се използва повсеместно електронният обмен на документи, телеконферентната или видеоконферентната връзка, когато са необходими устни дебати.

3.3.2 Тя предвижда също да ограничи размерът на съдебните такси до 10 % от размера на иска, като разрешената долна граница е 35 EUR. Сумата може да бъде платена с банков превод или онлайн чрез кредитна или дебитна карта.

4. **Общи бележки по предложението**

4.1 ЕИСК счита, че предложението е целесъобразно, но отбелязва все пак, че за бъде ефективно производството трябва да е ясно и прозрачно. Това означава формулярите да бъдат адаптирани към всички групи от населението.

4.1.1 Освен това участващите в съдопроизводството и правораздавателните органи трябва да разполагат с информация за предвиждания механизъм. Във връзка с това ЕИСК отбелязва, че съдилищата или правораздавателните органи са били информирани със закъснение за европейската заповед за плащане и за европейската процедура за искове с малък материален интерес чрез разпространението на информационна брошура, изготвена от Европейската съдебна мрежа по граждански и търговски дела ([4]).

4.1.2 Насърчаването на използването на електронни средства за комуникация, включително за уведомяване или връчване на актовете, налагане на правораздавателните органи на задължение да използват видеоконферентна връзка за устните изслушвания, освен ако една от страните не е съгласна ([5]), е указание, което ще наруши стабилно установени практики. Това ще има последици върху работата на съдилищата. За тази мярка е необходимо също да се предвиди техническа помощ за участниците в съдопроизводството с оглед на това, че процедурата може да се провежда без процесуално представителство от адвокат.

4.2 По същество, най-важната мярка е увеличаването на горната граница на стойността на иска от 2 000 на 10 000 EUR.

4.2.1 Основна полза от тази промяна ще имат МСП, които, съгласно представените от Комисията цифри, представляват едва 20 % от настоящите искове, според оценката на въздействието, основаваща се на отговорите на представителна извадка, която ЕИСК счита за ограничена.

4.2.2 Подкрепя увеличаването на горната граница на стойността на иска на 10 000 EUR, но счита, че би могла да бъде увеличена с оглед на средната стойност на исковете, касаещи потребителя.

4.3 Представената цел е да се възстанови доверието и да се динамизират връзките в рамките на вътрешния пазар, като се подобри ефективността на правосъдието. Във връзка с това ЕИСК си задава въпроса за процедурата по обжалване в рамките на исковете с малък материален интерес.

([3]) Параграф 3.2 от оценката на въздействието.

([4]) Наръчник на гражданина: Презгранични търговски спорове в Европейския съюз.

([5]) Член 8 от предложението за регламент.

4.4 ЕИСК счита, че целта е похвална, но отбелязва наличието на редица различия на национално равнище. Той констатира, че целта на предложението е да се ограничи размерът на „съдебните разноски“ това понятие може да бъде предмет на различна концепция в държавите членки, както впрочем е видно от данните за 26-те държави членки в сайта електронно правосъдие и от проучване, поръчано от Европейската комисия, относно прозрачността на съдебните разноски по гражданските дела в Европейския съюз ([6]).

4.5 ЕИСК смята, че горната граница на съдебните разноски от 10 % е висока. Възможно е това да се отрази отрицателно на държавите членки, в които разноските не достигат това равнище.

4.6 Целта на предложението с увеличаване на горната граница на стойността на иска и разширяване на понятието „презгранични дела“ е да покаже на гражданите и на МСП, че Комисията е загрижена и предприема действия, за да отговори на реалните им тревоги.

4.7 Целта съответства и на допитване на Евробарометър, публикувано през април 2013 г., от което е видно, че 45 % от запитаните предприятия са отговорили, че не завеждат искове, защото размерът на съдебните разноски е несъразмерен на стойността на техния иск.

4.8 Предлаганото преразглеждане налага изменението и на Регламент (ЕО) № 1896/2006 за създаване на процедура за европейска заповед за плащане ([7]). В него се предвижда, че подаденото от ответника възражение води до автоматично преминаване на производството към разглеждане по реда на редовното гражданско производство. Следователно след влизането в сила на Регламент (ЕО) № 861/2007 това ограничение няма да се отнася за исковете с малък материален интерес.

4.9 В Регламент (ЕО) № 1896/2006, който вече би трябвало да е преразгледан, следва да се изясни, че когато спорът попада в приложното поле на европейската процедура за искове с малък материален интерес, тази процедура следва да бъде допустима за страна по процедура за европейска заповед за плащане, която е подала възражение срещу такава заповед.

4.10 ЕИСК отбелязва, че представените аргументи относно принципа на субсидиарност и пропорционалност са положителен принос към дебата за въвеждане на европейски колективен иск.

5. **Конкретни бележки по предложението**

5.1 Въвеждането на масово използване на системите за видеоконферентна връзка е интересно, въпреки че изглежда все още трудно приложимо във всички съдилища.

5.2 Много от тях нямат интернет сайт и не общуват по електронен път. Личното явяване за получаване на формулярите за започване на съдебно производство продължава да бъде честа практика, тъй като съдебното производство все още не може да се провежда по електронен път. ЕИСК подчертава също така необходимостта да се следи за спазване на сигурността и поверителността на обмена на документи по електронен път по време на съдебното производство.

5.3 Във връзка с това ЕИСК подчертава, че формулярите трябва да бъдат ясни и разбираеми. Ето защо предвижданата в предложението помощ трябва да бъде квалифицирана, което предполага не малка финансова инвестиция от страна на държавите в доста неподходящ момент.

5.4 И накрая, за да се осигури ефективно правосъдие, трябва да се реши основният проблем с информираността на участника в съдебното производство. Участникът в съдебното производство, и по-конкретно потребителят и МСП, трябва да имат достъп до надеждна и независима информация, за да направят осведомен избор за действията, които да предприемат.

5.5 Ето защо опитните организации на потребителите, европейските потребителски центрове и професионални федерации имат ключова роля за осигуряване на качествена информация.

5.6 Проектът „Европейско съдебно правоприлагане“, например, съдържа много практични тематични досиета и файлове, предназначени основно за съдия-изпълнителите, но които са от много по-голям интерес, тъй като се отнасят за достъпа до правосъдие и упражняването на това право, а такива източници на информация са непознати.

([6]) https://e-justice.europa.eu/; Étude sur la transparence des coûts des procédures judiciaires civiles dans l'UE (Demoulin, Brulard, Barthélémy, Hoche).

([7]) ОВ L 399, 30.12.2006 г., стр. 1.

5.7 Накрая ЕИСК настоява на страните да се осигури възможността цялото производство да се провежда на официалния им език. Става въпрос за изискване съгласно членове 47 и 48 от Хартата за основните права на Европейския съюз относно правото на ефективни правни средства за защита и правото на защита, което не може да се ограничава до превода на формулярите.

Брюксел, 25март 2014 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Henri MALOSSE